

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ DAİRE

KARAR

Zinet YAVUZKAPLAN V. TÜRKİYE

(Başvuru no. 13567/08)

YavuzKaplan davasında,

4 Eylül 2012 tarihinde

Başkan

Françoise Tulkens,

Yargıçlar

Danutė Jočienė,

Isabelle Berro-Lefèvre,

András Sajó,

Işıl Karakaş,

Paulo Pinto de Albuquerque,

Helen Keller

ve Yazı İşleri Müdür Yardımcısı Françoise Elens-Passos'un katılımıyla oluşturulan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Daire) gerçekleştirdiği kapalı müzakereler neticesinde 19 Mart 2008 tarihinde aşağıdaki kararı vermiştir:

OLAY VE OLGULAR

1. Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan (no. 13567/08) davada, Türk vatandaşı Zinet Yavuzkaplan, 1967 doğumludur ve Diyarbakır'da ikâmet etmektedir. Başvuran, Diyarbakır'da görev yapan avukatlar R. Yalçındağ Baydemir ve Ö. Halefoğlu tarafından temsil edilmektedir.

Türk Hükümeti ("Hükümet") kendi görevlisi tarafından temsil edilmektedir.

Davanın koşulları

2. Söz konusu olaylar, başvuran tarafından ifade edildiği şekilde, aşağıdaki gibi özetlenebilir.

3. 17 Aralık 2006 tarihinde, başvuranın oğlu, (o sırada 16 yaşında olan) Şemsettin Yavuzkaplan (Ş. Y.), saat 9.50 civarında aralarında 12 yaşındaki kardeşi Y. Y.'nin de bulunduğu, yaşları 12 ila 16 arasında değişen 6 reşit olmayan çocukla birlikte Diyarbakır (Pirinçlik) Jandarması tarafında gerçekleştirilen bir operasyon sırasında telefon kablosu hırsızlığından yakalanmıştır. Ş.Y. aynı gün içinde, yakalanmasından kısa bir süre sonra vefat etmiştir.

4. Aynı gün, yakalamayı gerçekleştiren ekipte yer alan Jandarma Çavuşu C.G. kendisini olaydan haberdar etmek ve talimatlarını almak için Cumhuriyet savcısını aramıştır. Tutanak, bu görüşmenin saat 10.00’da gerçekleştirildiğini göstermektedir.

5. Jandarma görevlileri saat 10.20’de suçüstü yakalanan söz konusu çocuklar hakkında yakalama ve gözaltına alma tutanağı düzenlemişlerdir. Yakalama sırasında, bir jandarma kaçmaya teşebbüs eden çocukların arkasından havaya uyarı ateşi açmış ve kaçmalarını engellemiştir. Çocuklara endişe etmemeleri söylenmiş ve 2-3 km. uzaklıktaki jandarma karakoluna götürülmek üzere ekip otosuna binmeleri konusunda ikna edilmişlerdir. Bu tutanakta 7 çocuğun, yani M. A. Ş., Y. Y., Ü. Ş., R. G., F. G., G. Ş. Ümit Ş.’nin adları ve imzaları bulunmakta ve Şemsettin Yavuzkaplan’ın ise adının üstü çizilmiş ve “iptal”, “silindi” ibareleri eklenmiştir.

6. O gün ile ilgili, Jandarma görev defterinde telefon kabloları olayının sorumlularını tespit etmek ve yakalamak için yedi jandarmanın gece yarısından sabah 10.30’a kadar görevli olduğu belirtilmiştir. Diğer sekiz jandarma da söz konusu kabloları çalma suçundan şüpheli kişileri, yakalamak ve jandarma karakoluna götürmek için saat 9.50 den 10.30’a kadar görev yapmıştır. Bu görev notlarında, bütün jandarmaların saat 10.30’da karakola geri döndüğü ve aralarından dördünün söz konusu hırsızlık olayına karışmaktan şüpheli Ümit Ş. ve N. Y.’yi yakalamak için saat 10.35’ten 10.50’ye kadar görevde oldukları belirtilmiştir.

7. Jandarmalar, saat 10.40’ta bir tutanak düzenlemişlerdir. Bu tutanakta, Şemsettin Yavuzkaplan’ın bir rahatsızlık geçirdiği ve kardeşinin şahsın kalp rahatsızlığı olduğunu söylemesi üzerine ambulans çağırmak için acil servise telefon edildiği belirtilmektedir. Acil servis doktorları, telefonda onlara ne yapmalarını gerektiğini anlatmış ve ilk yardım müdahalesi yapılmıştır.

8. Jandarma karakoluna, aynı gün içinde, acilen bir sağlık ekibi çağırılmıştır. Düzenlenen tutanak, bu ekip tarafından imzalanmıştır. Bu tutanağa göre, acil sağlık ekibi saat 10.35’e doğru çağırılmış ve ambulans jandarma karakoluna saat 10.47’ye doğru ulaştığında başvuranın oğlu vefat etmişti. Sağlık ekibinin, 30 dakika süren canlandırma çabaları başarısız olmuştur. Vefat eden kardeşin cenazesi, jandarma karakolunda bırakılmış ve şahsın ölümü üzerine fenalık geçiren kardeşi Diyarbakır Çocuk Hastalıkları Hastanesine kaldırılmıştır.

9. Pirinçlik Jandarma Karakolu başçavuşu K.D., saat 11.20’de kendisini Şemsettin Yavukaplan’ın ölümünden haberdar etmek ve talimatlarını almak için Cumhuriyet savcısını aramıştır. Bu görüşmeye ilişkin tutanaktan, savcının müteveffayı karakolda ve gözetim altında tutmalarını emrettiği ortaya çıkmaktadır. Savcı, ayrıca Diyarbakır İl Emniyet Müdürlüğü’ne olay yerinin incelenmesi ve fotoğraflarının çekilmesi için bir ekip gönderilmesi talimatını vermiştir.

10. Saat 11.40’ta, ölümün vukuu bulunduğu olay yeri krokisi çizilmiş ve ölümün jandarma binasının dışında binaya bitişik bahçede meydana geldiği ortaya çıkmıştır.

11. Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü’nden, saat 12.25’te gelen ekip olay yeri incelemesi gerçekleştirmiş ve ekibin düzenlediği tutanağa olay yerinin fotoğrafları, video görüntüleri ve basit bir krokisi eklenmiştir. Tutanaktaki kayıtlara göre, müteveffanın bedeninde kesici veya delici bir aletle herhangi bir darbe veya başka bir darp ve şiddet izine rastlanmamıştır.

12. Diyarbakır Cumhuriyet Savcısı (“savcı”) Saat 13.30’da, olay yeri inceleme tutanağı düzenlemiştir. Bu tutanağa göre, Cumhuriyet savcısı olay yeri incelemesinde sonra, ölüm nedeninin tespiti için dış beden muayenesi yapmış, müteveffa köyün muhtarı tarafından teşhis edilmiş ve morga kaldırılmasını emretmiştir.

13. Aynı gün, otopsi raporu düzenlenmiş ve bu rapora göre müteveffanın cesedinde hiçbir darbe, şiddet ve kurşunla yaralama izine rastlanmadığı belirtilmiştir. Müteveffanın ölüm nedeninin, organ incelemesi yapılmadan belirlenemeyeceğinin anlaşılması üzerine iç organlardan doku örnekleri alınmıştır.

14. Savcı, 18 Aralık 2006 tarihinde, müteveffa ile aynı anda yakalanan çocukları dinlemiştir. Çocuklardan M. A. Ş., 17 Aralık 2006 günü saat 9.30 civarında koyunlarını otlatıldığını ve yanında kuzeni G. Ş., kardeşi Ü. Ş. ve iki arkadaşı R. G. ve F. G.’nin olduğunu, jandarmalar ellerinde silahlarıyla onun ve kuzeninin yanına geldiği sırada arkadaşlarının tarlayı sürmekle meşgul olduklarını ve jandarmaların arkadaşlarını araca bindirdiklerini söylemiştir. M. A. Ş. başvuranın oğlunun araçta bayıldığını ve jandarma karakoluna geldiklerinde bahçede öldüğünü ifade etmiş, kendisinin de başına ağır bir darbe aldığını eklemiştir. F. G., R. G. ve Ü. Ş. ‘nin de ifadelerine başvurulmuştur. Ü.Ş. ifadesinde, tarlayı sürdüğü sırada jandarmalar tarafından yakalandığını, müteveffanın bir düğüne giderken yol kenarına atılmış eski telefon kablolarını topladığını ve onları

çekerek köye getirdiğini söylemiştir. Ayrıca söylediğine göre, tam o sırada jandarmalar gelmiş ve hiç kimse kaçmadığı halde havaya ateş açmışlardır. Ü.Ş. aynı zamanda, yakalanma sırasında bir jandarmanın kendisini üç kez tokatladığını da eklemiştir. R.G. ise hiçbir kötü muamele görmediğini ve kimsenin de dövüldüğünü görmediğini söylemiştir. F.G., R.G. ile birlikte tarlayı sürdükleri sırada müteveffa ile N. Y.’nin yanlarına gelip onlardan olay yerinde yığılı ve yanık kabloları götürmek için yardım istediklerini ve o anda jandarmaların havaya ateş açarak yanlarına geldiğini ve bir jandarmanın onu saçlarından çekerek araca bindirdiğini ifade etmiştir. F. G. Ayrıca, müteveffanın kalp sorunu olduğundan dolayı araca bindiğinde fenalaştığını söylemiştir.

Aynı gün, ifadesi alınan Ümit Ş. de 17 Aralık günü saat 11.30’da yakalandığını ve bu sırada bir jandarmanın ona küfür ederek göğsüne yumruk atmaya çalıştığını fakat kendisinin jandarmanın elini tutup darbeyi engellediğini söylemiştir. N. Y. ise evinde yakalandığını ifade etmiştir.

15. Aynı gün içerisinde, Ü. Ş., F. G., Ümit Ş., R. G., M. A. Ş., G. Ş. ve N. Y. adli tıp muayenesinden geçirilmişlerdir ve bedenlerinde hiçbir darbe ve şiddet izine rastlanmamıştır.

16. Jandarma komutanı, aynı gün, bir tutanak düzenlemiş ve o gün saat 8’de müteveffanın yeşil kartına el konulmuştur. Bu el koyma işlemi, gün içerisinde Diyarbakır Asliye Ceza Mahkemesi tarafından onaylanmıştır.

17. Pirinçlik jandarma karakolu başçavuşu K. D. belirtilmeyen bir tarihte, telefon kablolarının çalınması ve Şemsettin Yavuzkaplan’ın ölümü ile ilgili olayların özetlendiği bir rapor düzenlemiştir. Bu raporda, müteveffanın yeşil kartına 18 Aralık 2006 tarihinde el konduğu, bu yeşil karttaki kayıtlara göre müteveffanın bir kardiyolog tarafından muayene edildiği ve ilaç aldığı belirtiliyordu. Bu özet raporun ilgili bölümleri aşağıdaki gibidir:

“ Yeşil kartın incelenmesi sonucunda.... aşağıdaki sayfalarda müteveffanın bir kalp uzmanı tarafından muayene edildiği ve ilaç aldığı belirtilmiştir.

(...) sayfa 21: Kardiyolog B. U. tarafından Diyarbakır Devlet Hastanesi’nde anemi ve kalp rahatsızlığı +DKMP¹ nedeniyle muayene edilmiştir.

(...) sayfa 20: Kardiyolog B. U. tarafından Diyarbakır Devlet Hastanesi’nde anemi ve kalp rahatsızlığı +DKMP nedeniyle muayene edilmiştir.

(...) sayfa 15: Mustafa Kemal Paşa Devlet Hastanesi’nde operatör Doktor N. B. tarafından anemi ve kalp rahatsızlığı +DKMP nedeniyle muayene edilmiştir.

1. Dilate kardiyomiyopati.

(...) sayfa 12: Kardiyolog B. U. tarafından Diyarbakır Devlet Hastanesi'nde anemi ve kalp rahatsızlığı +DKMP nedeniyle muayene edilmiştir.

(...) sayfa 11 : Kardiyolog B. U. tarafından Diyarbakır Devlet Hastanesi'nde anemi ve kalp rahatsızlığı +DKMP nedeniyle muayene edilmiştir (...)

18. İnsan Hakları Derneği (İHD) Diyarbakır Şubesi, müteveffanın ölümünün koşulları hakkında bir rapor hazırlamıştır. Bu raporun hazırlanması amacıyla, derneğin üç üyesinden müteşekkil bir heyet Yolboyu köyüne giderek Ümit Ş., N. Y., Y. Y., G. Ş., R. G. ve M. A. Ş. ile görüşmüştür. İnsan Hakları Derneğinin raporunda, müteveffanın kalp rahatsızlığı olduğu ve düzenli ilaç aldığı, yeşil kartının jandarma karakolu tarafından imzalandığını, dolayısıyla kalp rahatsızlığı nedeniyle ilaç aldığı bilindiğini belirtilmiştir. Bu rapora göre, Ümit Ş. ifadelerinde bir jandarmanın kendisinin kulağını çektiğini, bağırarak jandarma otosuna binmeye zorladığını söylemiştir. Ümit Ş. ayrıca, araç içinde N. Y.'nin kafasına yumruk atıldığını ve karakol komutanı olduğunu sandığı birisinin diğer jandarmaya silahını kullandığı için bağırarak copuyla vurduğunu eklemiştir.

-N. Y. bir jandarmanın başına vurduğunu söylemiştir.

-Y. Y. Jandarmaların, kardeşinin kafasını jandarma aracına vurarak yere yatırdığını, kardeşinin araç içinde bayıldığını, jandarmaların kardeşinin bayılmasını ciddiye almayarak dalga geçtiklerini, jandarma karakoluna geldiklerinde kardeşini kollarından ve ayaklarından tutup araçtan indirerek yere yatırdıklarını, jandarma komutanının onu tekmeleyip ayağa kalkması için yakasından tutarak sarstığını, kendisinin ise kardeşinin ilaçlarının getirilmesini istediğini söylemiştir.

-G. Ş. Müteveffanın, araçtayken bayıldığını ama jandarmaların onunla dalga geçtiğini, müteveffayı araçtan kolları ve ayaklarından tutup çıkardıklarını ve yere yatırdıklarını, o anda bir askerin gelip ona tekme attığını söylemiştir.

-R.G., Ü. Ş.'nin yakalandığı sırada dövüldüğünü, müteveffanın araçta bayıldığını ama kimsenin bunu ciddiye almadığını, araçtan çıkarılıp yere yatırıldığını ve komutanın onu tekmelediğini söylemiştir. Kısacası, M. A. Ş. de buna benzer ifadelerde bulunmuştur.

19. Savcı, 26 Aralık 2006 tarihinde aralarında Pirinçlik jandarma komutanının da aralarında bulunduğu, dokuz jandarmanın ifadelerini almıştır. İfadeleri şu şekilde idi: Köy yolu üzerinde bulunan telefon kablolarının kesilerek yakıldığını haber almışlardır. Yedi jandarma, gece boyunca bu olayın faillerini tespit etmek amacıyla pusuda beklemiştir. Olay günü, saat 9-9.30'a doğru çocuklar gelmiş ve yerdeki kabloları

çekmeye başlamışlardır. Jandarma komutanı, durumdan haberdar edilmiş ve iki devriye otosu destek için olay yerine gönderilmiştir. Jandarmalardan biri, çocukların kaçmaya teşebbüs ettikleri sırada havaya dört kez uyarı ateşi açtığını söylemiştir. Çocukların hepsi yakalanmış ve jandarma aracına bindirilmişlerdir. Fakat araçta yeteri kadar yer olmadığından jandarmaların tamamı bu araçla dönmemişlerdir; Jandarma görevlilerinden bazıları, ancak karakola vardıklarında yakalananlardan birinin fenalık geçirdiğini öğrenmişlerdir. İfadelere göre, araçta dört jandarma ve yedi çocuk bulunuyordu ve jandarmalar hiçbir şekilde şiddete başvurmamışlardır.

20. Savcı, 29 Aralık 2006 tarihinde müteveffanın yakalanması sırasında olay yerinde bulunan diğer beş jandarmayı dinlemiştir. Dört jandarma görevlisi, karakola müteveffanın içinde bulunduğundan başka bir araçla döndüklerini söylemişlerdir. Bir jandarma ise, çocuklarla aynı araçta olduğunu, yol boyunca hiçbir sorun yaşanmadığını ve karakola geldiklerinde araçtan iner inmez çocuklardan birinin rahatsızlık geçirdiğini belirtmiştir. Komutanın, durumdan haberdar edildiğini ve kendisinin de diğer iki şüpheliyi yakalamak için köye geri döndüğünü söylemiştir.

21. Savcı, 16 Ocak 2007 tarihinde, müteveffayı jandarma karakoluna getiren araçta bulunan dört jandarmanın ifadelerini almıştır. Jandarmalardan biri, hiç kimsenin küfür etmediğini ya da araca binerken veya inerken çocuklara vurmadığını, müteveffanın yolda rahatsız olmadığını, araçtan indikten sonra güçlükle birkaç adım atarak yere yığıldığını söylemiştir. Müteveffa yere yatırılmış ve jandarma komutanı olaydan haberdar edilmiştir. Aynı jandarma, araca binip diğer iki şüpheliyi yakalamak için köye gittiğini belirtmiştir. Başvuranın oğlunun ölümünden, karakola döndüğünde haberdar olduğunu beyan etmiştir.

Aracı kullanan jandarma, yolculuk boyunca hiçbir şey olmadığını, çocuklara yönelik herhangi bir tehdit, darp veya şiddetin söz konusu olmadığını, yolculuğun yaklaşık beş dakika sürdüğünü belirtmiştir.

Bir diğer jandarma ise, benzer beyanlarda bulunmuş, jandarma karakoluna beş dakika içinde ulaştıklarını ve yolculuk boyunca çocukların kendi aralarında Kürtçe veya Arapça, her halükarda anlamadığı yabancı bir dilde konuştuklarını belirtmiştir. Kısacası,

olay yerindeki son jandarma, yolculuk boyunca hiçbir şey olmadığını ve yolculuğun 5-10 dakika sürdüğünü ifade etmiştir.

22. 24 Ocak 2007 tarihinde, yakalanma sırasında olay yerinde bulunan müteveffanın kardeşinin ifadesi alınmıştır. Müteveffanın kardeşi, hırsızlık suçlamalarını reddederek olay günü kardeşiyle birlikte bir düğüne gittiklerini ve yol üstünde yanmış kablo gördüklerini söylemiştir. Müteveffanın kardeşi, tam o sırada jandarmaların etraflarını çevirdiğini ve havaya ateş ettiklerini, çok korktuğunu ve kardeşinin de korkudan kalp krizi geçirdiğini beyan etmiştir. G. Ş. de aynı gün dinlenmiş ve hırsızlık suçlamasını reddetmiştir. Tutanağa göre, Türkçe anlamadığı için ifadesi sırasında Kürtçe çevirmene ihtiyaç olmuştur.

23. Cumhuriyet savcısı, 25 Ocak 2007 tarihinde müteveffanın doktoru B. U.'yu dinlemiştir. B. U. müteveffanın kalbinde iltihaplanma sorunu olduğunu, Diyarbakır'da tedavi imkânı olmadığı için kendisine İstanbul'a gidip kalp nakli yapılacaklar listesine yazılmasını tavsiye ettiğini söylemiştir. B. U. bu tip rahatsızlığı olan kişilerin 10 dakika olduğu gibi 10 yıl da yaşayabileceklerini, hastalığın nedenlerinin bilinmediğini belirtmiştir. Her türlü stres, heyecan, iltihap veya ani travmanın kalp durmasına yol açabileceğini söyleyen B. U. ailesini, ilgilinin her türlü stresten ve yorucu işten uzak tutulması konusunda uyardığını da belirtmiştir. B. U. ayrıca bazı kalp hastalıklarında kullanılan dilaltı ilaçlarının müteveffanın durumunda hiçbir işe yaramadığını, aksine tansiyonunu düşürerek durumunu daha da ağırlaştırabileceğini kaydetmiştir. Kriz sırasında, elektroşok veya kalp masajı uygulandığını eklemiş ve her türlü stres ortamının krizi tetikleyebileceğini söylemiştir. B. U. aynı zamanda, krizin semptomlarının renk değişimi, soğuk ter akıtma ve nefes tıkanması olduğunu, fakat ani ölümlerin bu semptomların hiç birisinin görülmeden ansızın ortaya çıkabileceğini de beyan etmiştir.

24. Savcı, 15 Şubat 2007 tarihinde başvurayı dinlemiştir. Başvuranın ifadesinin kayda değer kısımları aşağıdaki gibidir:

“ (...) Şemsettin'i çok defa doktora götürdük (...) 2006 yazında kaburga kemiklerinde ağrıları olduğundan dolayı buradaki bir doktora götürdük. Kalp hastalığı olduğunu o zaman öğrenmiştik. İlaçlarını düzenli almazdı. Hareketsiz değildi. Normal bir hayat yaşıyordu. (...)”

Başvuran, diğer iki çocuğunda da aynı kalp sorunlarının olduğunu belirtmiş ve çocuğunun kalp nakline ihtiyacı olduğu konusunda bilgilendirilmediğini, belki amcasının bu durumdan haberdar olduğunu beyan etmiştir. Başvuran, olay

gününde, arkadaşlarının komşu köyde düğüne gitmek için onu evden almaya geldiğini, gitmeden yirmi dakika sonra silah sesleri duyduğunu ve oğlunun jandarmalar tarafından yakalandığını kendisine çocukların haber verdiğini söylemiştir. Müteveffanın yakalanan kardeşi, kendisine müteveffanın fenalaştığını, fakat jandarmaların bunu yalandan yaptığını zannedip müteveffayı tokatladıklarını anlatmıştır. Başvuran, oğlunu hemen hastaneye götürmeleri gereken polisler hakkında davacı olmuştur. İfade tutanağına göre, Türkçe bilmediği ve bir çevirmenin yardımı ile ifade verdiği ortaya çıkmıştır.

25. Müteveffanın kardeşi, aynı gün savcı tarafından yeniden dinlenmiş ve kardeşinin uzun zamandan beri ilaç kullandığını, her gün bu ilaçları aldığını söylemiş ve araçtayken kardeşinin nefesinin tıkanıldığını beyan etmiştir. İfadesine göre, kardeşinin başı öne düşüyordu ve jandarmalar başını kaldırıyorlardı. Jandarmalara, kardeşinin ilaçlarını almasına müsaade etmelerini söylemiş fakat jandarmaların kardeşinin numara yaptığını ileri sürerek bu talebine olumsuz cevap verdiklerini belirtmiştir. Müteveffanın kardeşinin beyanlarına göre, Jandarma karakoluna geldiklerinde kardeşi araçtan inememiş, onu araçtan jandarmalar indirmiş ve yere yatırmışlar, komutana kardeşinin kalp rahatsızlığı olduğunu söylediğinde kolonya getirmişler ve ambulans çağırmışlardır. İfadesinde jandarmaların ne kendine ne de kardeşine vurmadıklarını, sadece kardeşini araca bindirirken kolunu arkadan tuttuklarını söylemiştir. Savcı, kendisine 24 Ocak 2007 tarihli ifadesini okumuş ve şahıs, şimdiki açıklamalarının göz önüne alınmasını zira ilk ifadesi sırasında, olayları tam olarak hatırlamadığını belirtmiştir. Savcı, kendine araçta bulunan diğer şahitlerin aksi yönde ifadelerini okumuştur. Şahıs, yine de kendi ifadelerinin doğru olduğunda ısrar etmiştir.

26. Savcı, 1 Mart 2007 tarihinde, müteveffa ile aynı anda yakalanan ve araçta bulunan çocuklardan R. G.'nin ifadesini almıştır. R. G şu beyanda bulunmuştur:

Ne kendisine ne de müteveffaya hakarete bulunulmamış ve yakalanmaları sırasında veya yolculuk boyunca dövülmemişlerdir. Araçta, hiçbir asker onlara kötü muamelede bulunmamış fakat müteveffa nefes alıp vermekte sorun yaşamaya başlamıştır. Bunu görünce, kardeşi ilaçlarının evde olduğunu söylemiş ve ilaçları almak için eve gitme talebinde bulunmuştur ancak jandarmalar bu talebine cevap vermemişlerdir. Jandarma karakoluna, geldiklerinde müteveffa bayıldığından dolayı araçtan inememiştir.

Jandarmalar kendisini araçtan indirmiş ve kolonya ile ilk yardım müdahalesinde bulunmuşlardır.

27. Adli Tıp Kurumu, 11 Nisan 2007 tarihinde, başvuranın oğlunun ölümünün kalp-damar rahatsızlığından kaynaklandığı sonucuna varmıştır.

28. Savcı, 25 Nisan 2007 tarihinde, müteveffanın araçta rahatsızlık geçirdiğini ve kardeşinin ilaçlarını evden almayı veya jandarmaların evin yakınından geçmelerini istediğini, fakat jandarmaların ona inanmadıklarını beyan eden M. A. Ş.'nin ifadesini almıştır. M. A. Ş. şunları söylemiştir:

“Jandarma karakoluna geldiğimizde bizi bir odada topladılar ve Şemsettin’i başka bir odaya koydular. Sizin anladığınız anlamda, kimse bize kötü muamele yapmadı, ne bize karşı ne Şemsettin’e karşı. Jandarma komutanı, sadece Ü. Ş.’nin bacağına şöyle bir vurdu. Bizim bulunduğumuz yerde Şemsettin için bir şey yapılmadı, ne suyla ne de kolonyayla. Biz bir odadaydık, o da diğer odada (...)”

Savcı bu ifadesinin, başına vurulduğunu beyan ettiği bir önceki ifadesi ile çeliştiğinin altını çizmiştir. M. A. Ş. cevabında sadece sıradan çıktığı için başına küçük bir tokat vurulduğunu ve İnsan Hakları Derneği’nde müteveffanın yerde yattığı sırada dövüldüğünü hiçbir zaman söylemediğini belirtmiştir.

29. Aynı gün Ü. Ş. şu açıklamalarda bulunmuştur: Yolculuk sırasında ve jandarma karakoluna gelindiğinde hiç kimse kötü muamele görmedi. Buna karşılık, müteveffa yolculuk sırasında bayılıyor gibiydi ve jandarmalar eve gidip ilaçlarının alınmasını kabul etmediler. Jandarma karakoluna vardığımızda, hepimizi bir odaya koydular, Şemsettin ise başka bir odaya kondu.

Ümit Ş. ise, karakolda arkadaşlarına veya kendine kötü muamelede bulunulmadığını ve olay gününe kadar müteveffanın kalp rahatsızlığından haberdar olmadığını beyan etmiştir.

G. Ş., müteveffanın kendisi ve diğer çocukların bulunduğu odadan, başka bir odaya konulduğunu; kendinin veya diğer çocukların kötü muameleyle maruz kalmadıklarını, dövülmediklerini veya kendilerine küfür edilmediğini ifade etmiştir. İfade tutanağından, savcının kendisine İnsan Hakları Derneği raporunda yer alan açıklamalarını okuduğu sonucu çıkmaktadır. Buna cevaben, kimsenin kendisiyle konuşmaya gelmediğini, kendisine soru sorulmadığını ve olayları ilk defa anlattığını ifade etmiştir. G. Ş. müteveffaya hiçbir şekilde tekme atılmadığını ve kendisinin böyle bir şeye şahit olmadığını söylemiştir.

30. Savcı, 30 Nisan 2007 tarihinde, N. Y.'yi dinlemiştir. N. Y. ifadesinde hiç kimsenin kötü bir muamele görmediğini, sadece müteveffanın rahatsızlanmasından ötürü kardeşinin ağladığını gördüğünü beyan etmiştir.

31. Savcı, 1 Mayıs 2007 tarihinde, F. G.'yi dinlemiş ve o da olayla ilgili olarak müteveffanın yolculuk sırasında rahatsızlık geçirmesi veya jandarmalar tarafından dövülmesi de dâhil hiçbir şey hatırlamadığını belirtmiştir.

32. Savcı, 1 Temmuz 2007 tarihinde, bir rapor hazırlamıştır. Rapordan, Pirinçlik Jandarma Merkezi içerisinde herhangi hiçbir hastane, klinik veya sağlık birimi ya da sağlık personeli bulunmadığı anlaşılmaktadır. Rapora göre, en yakın sağlık birimi Yolboyu köyünde bulunmaktaydı. Ancak, olay Pazar günü meydana geldiği için bu sağlık birimi kapalıydı. Raporda, Pirinçlik Karakolu'nun merkezdeki hastaneye 15-20 km. uzaklıkta olduğu kaydedilmektedir.

33. Savcı, 6 Haziran 2007 tarihinde, jandarmalar hakkında takipsizlik kararı vermiştir. Takipsizlik kararını, özellikle otopsi sırasında alınan örneklerin incelenmesi sonucu müteveffanın ölüm nedeninin kalp hastalığından kaynaklandığının kaydedildiği 11 Nisan 2007 tarihli adli tıp bilirkişi raporuna dayandırmıştır. Savcının kararının gerekçesinde şu ifadelere yer verilmiştir:

“(…) Çocukların yakalanmaları sırasında, araçta veya jandarma karakolu bahçesinde kötü muameleye maruz kalmadıkları anlaşılmaktadır. Bu noktada, çocuk şüphelilerin küçük bir kısmının ifadelerinde çelişkiler olsa dahi bu çelişkilerin büyük bir kısmı çözüme kavuşturulmuştur ve bu anlamda müteveffanın veya kardeşinin hiçbir iddiası yoktur.

Üzerinde ihtilaf olmayan diğer bir husus ise, jandarma karakolunda müteveffanın rahatsızlık geçirmesinden sonra (...) müteveffanın su ve kolonya yardımıyla kendine getirilmeye çalışılması ve sonradan 112 acil servis çağrılarak tıbbi destek sağlanmasıdır. Ayrıca, baştan beri güvenlik güçlerinin çocuğun kalp rahatsızlığından da haberdar olmadıkları görülmektedir. Jandarma karakolunda, yeşil kartın onaylanması sadece basit bir idari formalitedir. Bunun amacı, bu şahsın o bölgede yaşayıp yaşamadığını teyit etmek ve durumunun değişik bir muamele gerektirip gerektirmediğini tespit etmektir. Dolayısıyla, jandarmaların yeşil kartla ilgili işlemleri yerine getirmeleri, müteveffanın hastalığından haberdar oldukları anlamına gelmez.

Burada üzerinde ihtilaf bulunan husus, müteveffanın ilaçlarını düzenli alıp almadığıdır. Aslında, müteveffanın kardeşi ve bazı şahitler, jandarma karakoluna giderken müteveffanın kardeşinin, müteveffanın ilaçlarının evden alınmasını istediğini beyan etmişlerdir. Aynı şekilde, Y. Y. savcıya kardeşinin ilaçlarını düzenli aldığını söylemiştir. Oysa müteveffanın annesi oğlunun hiçbir ilacı düzenli şekilde almadığını beyan etmiştir. Aynı şekilde, müteveffanın doktoru müteveffaya düzenli kullanılacak hiçbir ilaç vermediğini belirtmiştir. Ayrıca, ifadeleri alınan jandarma karakolunun görevlilerinin hepsi kendilerinden bu yönde bir talepte bulunulmadığını belirtmişler ve çocukların aralarında anlamadıkları bir dilde (Kürtçe veya Arapça) konuştuklarını beyan etmişlerdir. Bu bakımdan ölüm olayının meydana gelmesinde jandarma görevlilerinin bir ihmali olup olmadığı konusu tartışmalıdır. Annesi, oğlunun kalp hastalığı nedeniyle öldüğünü,

gerekli ve talep edilen tıbbi müdahalenin yapılmadığını, askerler tarafından derhal hastaneye kaldırılması halinde oğlunun kurtarılabilceğini ifade etmiştir. Müteveffanın annesi ayrıca oğlunun bir hastanede tedavi görmesi durumunda olumlu bir sonuç alınabileceğini ileri sürmüştür. Bu anlamda, oğlu Y.'nin aksine herhangi bir ilacın verilmesinin hiçbir şeyi değiştiremeyeceğini

düşünmektedir. (...) Sonuç olarak, anne, müteveffanın doktoru ile aynı görüştedir. Müteveffanın doktoru da kriz anında yapılacak müdahalenin kalp masajı veya elektroşok olduğunu ifade etmiştir. Müteveffanın doktoru, müteveffaya düzenli kullanım için herhangi bir ilaç vermediğini ve müteveffanın rahatsızlığı nedeniyle geçirebileceği muhtemel bir kriz ile normal kriz semptomlarının ve sonuçlarının aynı olduğunu belirtmiştir.

Sonuç: bu olaylarda neden-sonuç ilişkisi yoktur; ölüm müteveffanın rahatsızlığından kaynaklanmıştır. Dolayısıyla, ceza hukukunun genel ilkeleri gereğince jandarma personelini bu talihsiz ölümden sorumlu tutmak mümkün değildir. (...)”

34. Başvuran, 26 Haziran 2007 tarihinde, oğlunun aslında hukuk dışı biçimde gözaltına alındığı ve bu nedenle öldüğü iddiasıyla Siverek Ağır Ceza Mahkemesi’ne başvurarak bu karara itiraz etmiştir. Başvuran, şahitlerin oğlunun jandarma karakolunda bir odaya yalnız konulduğunu söylemelerine rağmen, jandarmaların bu tecride hiç bir izahat getiremediklerini vurgulamış, savcının bu noktada yeterli inceleme yapmadığını belirtmiştir.

35. Siverek Ağır Ceza Mahkemesi, 1 Ağustos 2007 tarihinde bu başvurunun reddine karar vermiştir. Karar, başvuranın avukatına 20 Eylül 2007 tarihinde tebliği edilmiştir.

36. Diyarbakır Cumhuriyet Savcısı 25 Aralık 2007 tarihinde, müteveffa ile aynı anda yakalanan çocuklardan bazıları tarafından kötü muamele ile suçlanan jandarmalar hakkında takipsizlik kararı vermiştir. Savcı, kararında özellikle darbe ve yaralama olmadığı belirtilen sağlık raporlarına ve şikâyetçilerin kimlikleri tespit edildikten sonra yaşları nedeniyle sorgulanmaksızın veya gözaltına alınmaksızın ailelerine teslim edildiklerine dair tutanağa atıfta bulunmuştur.

ŞİKÂyetLER

37. Başvuran, Sözleşmenin 2. maddesine atıfla, Devletin yakalanma sırasında ve karakola getirilirken kötü muamele gören oğlunun ölümünden sorumlu olduğunu iddia etmektedir. Oğlunu yakalayan jandarmaların, kalp rahatsızlığından haberdar olmalarına rağmen, oğlunun bu durumunu hiçbir şekilde göz önünde tutmadıklarını ileri sürmektedir.

38. Başvuran, Sözleşmenin 3. maddesine atıfla, kötü muameleye maruz bırakılan ve ilaçlarını alamadığı için hayatını kaybeden oğlunun ölümünden dolayı manevi ıstırap yaşadığını iddia etmektedir.

39. Başvuran, Sözleşmenin 13. maddesine istinaden, iddialarını iletebileceği etkin bir başvuru yolu bulunmadığından şikâyet etmektedir.

40. Başvuran son olarak, aynı olaylar bağlamında oğlunun kanunsuz biçimde gözaltına alınmasının Sözleşme'nin 5., ayrıca ve 14. ve 17. maddelerinin ihlal edildiğini iddia etmektedir.

HUKUKÎ DEĞERLENDİRME

41. Hükümet, Siverek Ağır Ceza Mahkemesi'nin Ağustos 2007 tarihli kararının 20 Eylül 2007 tarihinde tebliğ edildiğini, bu durumda 19 Mart 2008 tarihli başvurunun altı aylık süre sınırının dolmasından sonra yapıldığını savunmaktadır.

42. Hükümet, ayrıca iç hukuk yollarının tüketilmediğini ileri sürmektedir. Hükümet, bu bağlamda başvuranın Anayasa'nın 125. maddesi uyarınca tazminat davası açması gerektiğini, ayrıca Anayasa'nın 125. maddesi gereği devletin sorumluluğunun objektif nitelikli olduğunu ve bu durumda başvuranın kusuru ispat yükümlülüğünden de muaf olduğunu ifade etmiştir. Bu hukuk rejimi altında, idarenin, personeli tarafından gerçekleştirilmiş eylemlerden doğan zarardan mağdur olan herkesi tazmin etmesi söz konusu olabilmektedir.

43. Hükümetin, başvurunun geç yapılmasına dayandırdığı itiraz ile ilgili olarak, AİHM, kesinleşmiş ulusal yargı kararının 1 Ağustos 2007 tarihli Siverek Ağır Ceza Mahkemesi kararı olduğunu gözlemlemektedir. Bu karar, 20 Eylül 2007 tarihinde tebliğ edilmiştir (yukarıda belirtilen 35. paragraf). Sözleşme'nin 35. maddesinin 1. paragrafının tayin ettiği süre, bu durumda 21 Eylül 2007 olup, normalde altı ay sonra 20 Mart 2008 tarihinde sona ermektedir (*Sabri Güneş v. Türkiye* [BD], no. 27396/06, par. 44-45, 29 Haziran 2012). Hâlbuki mevcut başvuru, 19 Mart 2008 tarihinde yapılmıştır. Hükümetin, bu noktadaki itirazı reddedilmiştir.

44. AİHM, hükümetin idari dava yoluyla tazminat talep edilebileceğine ilişkin ulusal başvuru yollarının tükenmediği iddiasıyla ilgili olarak, Sözleşme'nin 2. maddesinin iddia edilen ihlalinin mağdurun ailesine yalnızca tazminat ödeyerek giderilemeyeceğini, geçmişte birçok defa ifade ettiğini ve devletin objektif sorumluluğu söz konusu olduğunda mevcut durumun farklı olmadığını hatırlatmaktadır. (diğerlerinin yanı sıra bkz. *Kaya v. Türkiye*, 19 Şubat 1998,

par. 105, Kararlar ve Hükümler Raporu 1998-I) Dolayısıyla AİHM, başvuranın sadece bir tazminat ödenmesiyle neticelenebilecek bir idari dava açma zorunluluğunun olmadığını değerlendirmektedir. Bu yüzden, AİHM Hükümetin bu itirazını reddetmektedir.

A. Şemsettin Yavuzkaplan'ın ölümü ile ilgili olarak

45. Başvuran, oğlunun ölümünden ve bu konuda etkin başvuru imkânının olmamasından şikâyet etmektedir. Başvuran, bu bağlamda Sözleşme'nin 2. ve 13. maddelerine atıfta bulunmaktadır. AİHM, ifade edildiği haliyle başvuranın şikâyetlerinin esas ve usul bakımından Sözleşme'nin 2. maddesi uyarınca incelenmesi gerektiği kanaatindedir.

Sözleşme'nin 2. maddesine göre:

“Herkesin yaşam hakkı yasanın koruması altındadır. (...)”

1. Tarafların iddiaları

46. Hükümet, jandarmaların bu ölümden kesinlikle sorumlu olmadıklarını savunmaktadır. Hükümete göre, jandarmaların başvuranın oğlunun ağır hasta olduğundan haberleri bulunmamaktaydı. Ayrıca, Hükümete göre başvuranın oğluna karşı hiçbir kötü muamele yapılmamıştı. Dolayısıyla, jandarmaları isteyerek müteveffanın ölümüne neden olmakla suçlamak mümkün değildir. Zaten, şahitlerin ifadelerinden, jandarmaların iyi niyetle hareket ettikleri ve kendilerinden makul ölçüde beklenebilecek her şeyi yaptıkları ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, müteveffanın bedeninde hiçbir darbe ve şiddet izine rastlanmamıştır.

47. Hükümet bu bağlamda, kendi sağlık sorununu bilmesine rağmen, bir hırsızlık eylemine karışan ve yakalanmamak için kaçan müteveffanın bu davranışını sorgulamaktadır.

48. Hükümet, son olarak ulusal makamların ihtilaf konusu ölümün hemen ardından soruşturma başlattıklarını ileri sürmektedir. Hükümet, jandarmaların ihtilaf konusu olaya ilişkin muhtemel sorumluluklarını tayin etmeye yönelik yargı sürecinin kapsamından bahisle, etkin ve bağımsız bir soruşturmanın tüm koşullarının yerine getirildiğini savunmaktadır.

49. Başvuran, oğlunun keyfi şekilde yakalanıp tutulduğunu ve ölümüne yol açan kötü muameleye maruz kaldığını savunmaktadır. Başvuran, ayrıca jandarmaların oğlunun

ilaçlarını almasına müsaade etmediklerini iddia etmektedir. Başvuran aynı zamanda, oğlunun ayrı bir odada tutulduğunu belirten bazı şahitlerin ifadeleri hakkında, hiçbir soruşturma yürütülmediğini ileri sürmektedir.

2. AİHM'nin değerlendirmesi

50. AİHM, ilk olarak 2. maddenin 1. paragrafının, devleti sadece kasten ve hukuksuz biçimde öldürmekten kaçınmakla değil, aynı zamanda kendi hukukuna tabii insanların yaşamlarını güvence altına alınmasına ilişkin uygun tedbirleri almakla yükümlü kıldığını belirtmektedir (*Keenan v. Birleşik Krallık*, no. 27229/95, par. 89, AİHM 2001-III, *L. C. B. v. Birleşik Krallık*, 9 Haziran 1998, par. 36, Kararlar ve Hükümler Raporu 1998-III ve *Tais v. Fransa*, no. 39922/03, par. 96, 1 Haziran 2006).

51. AİHM, ayrıca Devlet'in tutukluların, gözaltında tutulanların veya başvuranın oğlu gibi yakalanan ve Devlet mercileri ile bağımlılık ilişkisi içinde bulunan kişilerin sağlıklarını koruma yükümlülüğü olduğunu vurgulamaktadır. Bu koruma kapsamına, ölümle sonuçlanabilecek bir durumu önlemek için kişinin sağlık durumunun gerektirdiği tıbbi bakımı ivedilikle sağlamak da dâhildir (*Saoud v. Fransa*, no. 9375/02, par. 98, 9 Ekim 2007).

52. Bu durumda, bu pozitif yükümlülüğün alanını yetkililere altından kalkılamayacak veya aşırı bir yük getirmeyecek şekilde yorumlamak gerekir. Başka bir deyişle, yetkililerin yaşamı tehdit eden yakın ve gerçek tehlikenin önlenmesine dönük makul tedbirleri alamaması, her zaman bu pozitif yükümlüğün yerine getirilmediği anlamını taşımamaktadır (*Osman v. Birleşik Krallık*, 28 Ekim 1998, par. 116, *Derleme* 1998-VIII, ve *Scavuzzo-Hager ve diğerleri v. İsviçre*, no. 41773/98, par. 66, 7 Şubat 2006).

53. Somut olayda AİHM, öncelikle taraflardan hiçbirinin Şemsettin Yavuzkaplan'ın ölümünün güvenlik güçlerinin gözetimi altında olduğu sırada meydana geldiğine itiraz etmediğini gözlemlemektedir. Ancak, AİHM iki tarafın anlatımlarının, Sözleşme'nin 2. maddesi bağlamında söz konusu olaylarla ilgili sonuçlar bakımından birbirinden tamamen farklı olduğuna işaret etmektedir.

54. AİHM, bu sorunları başta adli soruşturma ile ilgili belgeler ve tarafların sunduğu gözlemler olmak üzere, dava dosyasındaki belgeler ışığında inceleyecektir. AİHM, bu unsurların değerlendirilmesinde "her türlü kuvvetli şüphenin ötesinde" delil bulunması

kriterini benimsemekle birlikte, bu tür delillerin kuvvetli, net ve uyumlu bir delil manzumesinden veya inkâr edilmemiş kanılardan teşekkül edebileceğini, ayrıca tarafların delil aranması sırasındaki tavırlarının da göz önünde tutulabileceğini kaydetmektedir (bkz. *İrlanda v. Birleşik Krallık*, 18 Ocak 1978, par. 160-161, seri A no. 25 ve *A. K. ve V. K. v. Türkiye*, no. 38418/97, par. 35, 30 Kasım 2004). AİHM içtihadı uyarınca, Mahkeme delillerin değerlendirilmesi konusunda ikincil bir rol oynamaktadır; davanın verimli koşulları mecbur kılmadığı sürece, olguları incelemekle görevli ilk derece mahkemesinin rolünü üstlenemez (*Tahsin Acar v. Türkiye* [BD], no. 26307/95, par. 213, AİHM 2004-III).

55. Nitekim ilke olarak, ulusal yargılama işlemlerinin tamamlandığı hallerde AİHM'nin olaylarla ilgili kendi görüşünü topladıkları deliller ışığında olguları tesis etme yükümlülüğü bulunan ulusal mahkemelerin görüşüyle ikame etme gibi bir görevi yoktur (örn. bkz. *Edwards v. Birleşik Krallık*, 16 Aralık 1992, par. 34, seri A no. 247-B, *Klaas v. Almanya*, 22 Eylül 1993, par. 29, seri A no. 269). Her ne kadar ulusal yargı organlarının bulguları, elindeki tüm belge ve deliller ışığında kendi değerlendirmesini yapmakta özgür olan AİHM'yi bağlamasa dahi, genel bir kural olarak AİHM'nin ulusal mahkemelerinkinden farklı bir kanaate varması için ikna edici delillere sahip olması gereklidir (diğerlerinin yanı sıra bkz. *Avşar v. Türkiye*, no. 25657/94, par. 283, AİHM 2001-VII (alıntılar) ve *Giuliani ve Gaggio v. İtalya* [BD], no. 23458/02, par. 180, AİHM 2011 (alıntılar)).

56. AİHM, mevcut davanın koşullarında dosyadaki deliller, başvuranın oğlunun yakalanmasına ve ölümüne tanıklık eden görgü şahitlerinin ifadeleri ve ayrıca ulusal yargılama işlemleri sırasında dinlenen tanıkların ifadeleri ışığında, olayların kronolojisine önem vermektedir. Bu bağlamda AİHM, ilk olarak müteveffanın doktorunun ifadesinden müteveffanın ani ölümüne yol açabilecek kalp sorunları bulunduğu, ölüm öncesinde bu sorunları gösterir uyarı semptomların meydana geleceğinin ve her türlü stres, yorgunluk, endişe, heyecan, enfeksiyon veya travmanın bu konuda tetikleyici işlevi görebileceğinin anlaşıldığını kaydetmektedir (yukarıda belirtilen 23. paragraf).

57. AİHM, ikinci olarak başvuranın oğlunun telefon kablolarının çalınmasına dair bir soruşturma kapsamında Diyarbakır jandarmaları tarafından gerçekleştirilen bir suçüstü operasyonu sırasında yakalandığını saptamaktadır. AİHM, ayrıca başvuranın oğlunun

yakalandığı operasyonda yer alan jandarmaların yakalama sırasında oğlunun sağlık durumundan kaynaklanan zaafından haberdar olmadıklarını gözlemlemektedir.

58. Somut olayda, müteveffanın fenalaştığını gören jandarmaların reaksiyonu tartışma konusudur: müteveffanın kardeşinin söyledikleri ve başvuranın gözlemleri ışığında, karakola gidildiği sırada jandarmalar müteveffanın sağlık durumundan haberdar edilmişler, kardeşinin ısrarlı taleplerine rağmen evden ilaçlarının alınması için izin vermemişlerdir (yukarıda belirtilen 25. paragraf).

O sırada araçta bulunan diğer bazı çocuklar da ifadelerinde aynı şeyleri söylemişlerdir (yukarıda belirtilen 26., 28. ve 29. paragraflar). Oysa bu ifadeler jandarmaların konuya ilişkin ifadeleriyle çelişmektedir (yukarıda belirtilen 21. paragraf).

59. AİHM bu bağlamda, jandarma başçavuş K. D.'nin ifade tutanağından, yeşil kartındaki kayıtlara göre, müteveffanın ilaç tedavisi görmekte olduğunu anlaşıldığını kaydetmektedir. Buna karşılık, başvuranın 15 Şubat 2007 tarihli ifadesinde Cumhuriyet savcısının bu konudaki sorusuna cevap verirken oğlunun ilaçlarını “düzenli şekilde almadığını” söylediği görülmektedir (yukarıda belirtilen 24. paragraf). AİHM ayrıca, müteveffanın doktorunun ifadesinde, kalp sorunu bulunan bazı insanlara verilen dilaltı ilaçlarının, başvuranın oğluna verilmediğinin belirtildiğini kaydetmektedir. Nitekim doktorun bu ifadelerinden müteveffanın maruz kaldığı krize benzer durumlarda ilaç alınmasının bir işe yaramayacağı, bu durumlarda sadece elektroşok müdahalesi veya kalp masajı önerildiği sonucu çıkmaktadır (yukarıda belirtilen 23. paragraf).

60. Bunların dışında AİHM, dosyadaki delillerden, müteveffa ile aynı anda yakalanan diğer çocukların ifadelerinden ve acil sağlık personelinin müdahale raporundan, başvuranın oğlu fenalaştığında jandarmaların hızlı biçimde hareket ettiklerini gözlemlemektedir. Jandarmalar, gerçekten de kendisini yeniden canlandırmaya gayret etmişler ve karakola derhal acil bir sağlık ekibi çağırmışlardır. Bu bağlamda, jandarma karakolunda sağlık personeli bulunmadığı ve köydeki sağlık biriminin ihtilaf konusu olay sırasında kapalı olduğu hususları vurgulanmalıdır (yukarıda belirtilen 32. paragraf). Dosyadan ayrıca, yakalama ve gözlem tutanağının olay günü saat 10.20’de düzenlendiği ve acil sağlık ekibinin saat 10.30’da çağrıldığı, müteveffanın rahatsızlığına ilişkin tutanağın saat 10.40’ta düzenlendiği, acil sağlık ekibinin olay yerine saat 10.47’de ulaştığı ve başvuranın oğlunu yarım saat boyunca

yeniden hayata döndürmeye çabaladıkları sonucu çıkmaktadır (yukarıda belirtilen 5-8 paragraf).

Şu halde AİHM, mevcut davanın koşullarında jandarmaların hızlı davranmadıkları konusunda eleştirilemeyeceğini ve kendilerinden makul olarak beklenen tedbirleri aldıklarını saptamaktadır.

61. Başvuranın oğlunun, kötü muamele sonucunda öldüğü yolundaki iddiaları ile ilgili olarak, AİHM müteveffa ile aynı anda alınan çocukların bazıları yakalama sırasında jandarmaların kendilerine ve müteveffaya karşı sert davrandıklarını söyleseler dahi, haklarında düzenlenen sağlık raporlarında herhangi bir darbe ve yara izine rastlanmadığının kaydedildiğini gözlemlemektedir (yukarıda belirtilen 15. paragraf). Bu çocuklar, sonradan müteveffa ile ilgili bu ifadelerinden vazgeçmişler ve açık şekilde kendilerine sert davranılmadığını söylemişlerdir. Bu anlamda, İnsan Hakları Derneği'nin raporunda, kendilerine ait olduğu iddia edilen beyanları reddetmişlerdir (yukarıda belirtilen 18. Paragraf).

62. AİHM ayrıca, müteveffanın otopsi raporunda, bedeninde hiçbir darbe izine rastlanmadığının belirtildiğini ve ölümünün kalp sorunlarından kaynaklandığı sonucuna varıldığını dikkatlere sunmaktadır (yukarıda belirtilen 13. ve 27. paragraflar). Dolayısıyla, AİHM başvuranın, oğlunun kötü muamele sonucu öldüğü yönündeki iddiasının hiçbir şekilde desteklenmediğini değerlendirmektedir.

63. AİHM son olarak, ulusal makamların soruşturma açılması konusunda titiz davrandıklarını ve soruşturma sırasında Cumhuriyet savcısının müteveffa ile aynı anda yakalanan çocukların, yakınlarının ve müteveffanın yakalandığı operasyona katılan jandarmaların ifadelerini aldığını gözlemlemektedir. AİHM ayrıca, soruşturma sürecinde Cumhuriyet savcısının çocukların farklı zamanlarda verdikleri ifadelerinde çelişkiler saptadığına işaret etmektedir (yukarıda belirtilen 33. paragraf). Ek olarak, savcının, kardeşinin müteveffanın hiçbir zaman dövülmediğini açık şekilde doğrulayan ifadesine büyük önem verdiği ortaya çıkmaktadır.

64. AİHM ayrıca, üç şahidin, müteveffanın ayrı bir odaya yalnız konulduğunu beyan etmelerine rağmen, içlerinden M. A. Ş'nin daha önce, 18 Aralık 2006 tarihinde verdiği ifadesinde başvuranın oğlunun karakolun bahçesinde ölmeden önce jandarma otosunda bayıldığını söylediğini ve bu zaman zarfında yalnız başına bir odaya konduğuna dair hiçbir şey belirtmediğini gözlemlemektedir (yukarıda belirtilen 14. paragraf). Ayrıca, bu

şahitlerin beyanları, müteveffanın kardeşinin olaylar hakkındaki ifadeleri karşısında güvenirliliğini yitirmektedir: Müteveffanın kardeşinin ifadelerine göre, müteveffa jandarma karakoluna geldiğinde bayılmıştır (yukarıda belirtilen 25. paragraf). Aynı şekilde, yakalanan diğer çocuklar Şemsettin Kaplan'ın jandarma karakoluna vardığında araçtan inerken bayıldığını belirtmişlerdir.

65. Yukarıdaki belirtilenler ışığında, Devlet'in, başvuranın oğlunun yaşam hakkını koruma yönünde pozitif yükümlülüğünü yerine getirmediği iddiası dayanaktan yoksun görünmektedir ve somut olayın olgularının ulusal makamlar tarafından yeterince incelenmediği yönünde düşünmeye sevk edecek herhangi bir unsur bulunmamaktadır. Dolayısıyla, bu şikâyet açıkça dayanaktan yoksundur ve Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. ve 4. paragrafları uyarınca reddedilmelidir.

B. İddia edilen diğer ihlaller ile ilgili olarak

66. Başvuran, Sözleşme'nin 3. maddesine atıfla, kötü muameleye maruz bırakılan ve ilaçlarını alamadığı için hayatını kaybeden oğlunun ölümünden dolayı manevi ıstırap yaşadığını iddia etmektedir. Başvuran, ayrıca Sözleşme'nin 5, 14, ve 17. maddelerinin ihlal edildiğini ileri sürmektedir.

67. AİHM, başvuranın bu şikâyetlerinin Sözleşme'nin 2. maddesi açısından incelenen şikâyetle yakından bağlantılı olduğunu ve eldeki deliller ile (AİHM'nin) yargı yetkisi çerçevesinde bakıldığında bu şikâyetlerle ilgili herhangi bir Sözleşme ihlali söz konusu olmadığı görülmektedir. Dolayısıyla, bu şikâyetler Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. ve 4. paragrafları uyarınca reddedilmelidir.

Bu gerekçelere dayanarak AİHM, oybirliğiyle,

Başvurunun kabul edilemez olduğuna *karar vermiştir*.

Françoise Elens-Passos
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Françoise Tulkens
Başkan

*Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü İnsan Hakları Daire Başkanlığı tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayri resmi tercümedir.